

Förstudie beträffande deltagande i samordningsförbund

Syftet med förstudien är att utreda respektive parts inställning till att ingå i ett samordningsförbund. Förstudien skall besvara frågan om man vill ingå i befintligt samordningsförbund eller starta ett eget samordningsförbund.

Bakgrund samordningsförbund

Välfärdsarbetet har ett problem: det traditionella samspelet mellan socialtjänst, arbetsförmedling och hälso- och sjukvård och Försäkringskassan räcker inte alltid till. Det medför att utsatta människor kan komma i kläm och **orsakerna** till det kan vara

- Långvarig sjukskrivning
- Arbetslöshet
- Fysiska och psykiska problem
- Missbruk
- Otillräcklig utbildning
- Liten yrkeserfarenhet eller dåliga kunskaper i svenska språket.

Lagen om finansiell samordning stipulerar att insatserna inom den finansiella samordningen skall avse individer som är i behov av samordnade rehabiliteringsinsatser och skall syfta till att dessa uppnår eller förbättrar sin förmåga att utföra förvärvsarbete. (Se 2010:350).

Konkret innebär ovanstående myndighetssamverkan kring individer mellan 16-64 år som är i behov av rehabiliteringsinsatser där minst två av myndigheterna samarbetar. Inom ramen för samordningsförbund kan dessa rehabiliteringsinsatser genomföras i samarbete mellan myndigheter i samband med att projekt eller verksamhet bedrivs.

Ingående parter i ett samordningsförbund är kommunen, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och landstinget.

Respektive part bidrar finansiellt i form av medlemsavgifter till samordningsförbundet. Det innebär att respektive medlem betalar in 25 % för att verksamheter/insatser kommer igång. I slutändan innebär det att staten står för (AF/FK) 50 %, kommunen/kommunerna 25 procent och landstinget 25 %.

Vid fler kommuner/ fler landsting delar man på "fjärdedelen"

Lokal samverkan i dag

I maj 2014 bildades samverkansråden NoSam i Norrtälje kommun. Ingående parter är Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Kommunförbundet. Syftet med samverkansrådet har varit att

- Hitta snabbare och effektivare arbetssätt
- Att arbeta med strategiska frågor som framtids- och omvärldsanalys.

Inom ramen för NOSAM genomfördes en kartläggning under 2015 som resulterade i en presentation för styrgruppen för NOSAM (december 2015). För att genomföra kartläggningen krävdes en genomlysning av hur samverkan fungerar i dag och det skedde via intervjuer av cirka 60 medarbetare. Fokus var samverkan kring personer med psykisk ohälsa i åldrarna 18-64 år.

I dag tar man ett stort ansvar för att knyta de kontakter man behöver som handläggare/tjänsteman/vårdpersonal. Det finns upparbetade nätverk/kontaktvägar och nätverksmöten sker med individen som för processen framåt. Vid intervjuerna konstateras dock att det finns ett behov av samverkan för att förbättra samarbetet och för kunskapsutbyte.

I samband med intervjuerna lyftes det dock upp att det fortfarande finns problem som leder till konsekvenser hos individen/medarbetaren.

PROBLEM	KONSEKvens
Samverkan är personberoende	Olika möjligheter för individen
Okunskap om varandras verksamheter	Individen får fel information eller går iste om insatser
Lång väntetid för medicinsk utredning/behandling	Individens process stannar upp/går tillbaka. Få insatser sätts in i avvaktan på resultat
"Flaskhalsar i systemet" -Väntetid på insatser/möten - Brist på praktik- och arbetsprövningsplatser. - Brist på samsyn	Individens process stannar upp/går tillbaka. Vid brist på samsyn är det stor risk att individen bollas fram och tillbaka.
Strukturer saknas kring mötesformer	Frustration hos medarbetarna

Inställning till samordningsförbund

Arbetsgruppen träffades första gången den 19 oktober och innan första mötestillfället att respektive part tagit del av och förberett svar på specifika frågeställningar. (Se bilaga).

Första frågan handlade om hur man som myndighet ser på att ingå i samordningsförbund.

Arbetsförmedlingen är positivt inställda till att ingå i samordningsförbund och ser vinster med ett deltagande.

Kommunalförbundet Sjukvård- och omsorg i Norrtälje påpekar att om ett samordningsförbund kan samordna de olika myndigheterna på annat sätt än idag och att målgrupperna för dessa upplever det positivt och att det kan göra skillnad så är det givet bra. En risk kan vara att det bara blir en överbyggnad som ökar administrationen i denna sektor.

Kommunalförbundet påpekar även att målgrupperna som följer av NOSAM:s överenskommelse bör vara en prioriterad målgrupp. Ytterligare samverkan som behöver stärkas är för de "grupper" som upplever psykisk ohälsa och som är en hög andel i Norrtälje kommun. Viktigt att alla myndigheter samverkar och utvecklar sina respektive uppdrag samt har kontakt med arbetsgivare. Här behöver också Norrtälje kommuns vårdcentraler delta i samverkan.

Norrtälje kommun (ekonomiskt bistånd) menar att det finns ett stort behov av att utveckla samverkan och ser samordningsförbundet som en resurs/möjlighet att lösa samverkansproblem som finns på både strukturell och individuellt plan. Norrtälje kommun menar att effektiv samverkan (där samtliga parter träffar samma individ samtidigt) ökar sannolikheten för en gemensam handlingsplan. Samordningsförbundet är även viktigt för att hantera de gråzoner som finns i samverkansarbetet och det i sin tur är viktigt att komma vidare i handläggningen. Ekonomiskt bistånd menar att de har alltför många klienter som är behov av insatser från minst två myndigheter. Den senaste tiden är tendensen att allt fler hamnar i gråzonen och som "ensam part" har man inte tillräckligt med verktyg.

Vuxenpsykiatri (Tiohundra) påpekar att man överlag är positivt inställd till att ingå i ett samordningsförbund, men menar samtidigt vi inte har provat våra egna möjligheter fullt ut ännu.

Avslutningsvis är Försäkringskassan positivt inställda till att Norrtälje kommun skulle ingå i ett befintligt samordningsförbund. Att ingå i ett redan befintligt samordningsförbund innebär att mindre del av medlemsavgiften går till kostnader för administration.

Diskussion kring målgrupp och samverkan

Ingående aktörer i ett samordningsförbund behöver redan i dag samverka kring individen. För att det skall bli lyckat utfall av genomförda rehabiliteringsinsatser behövs det att Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, landstinget (primärvården, psykiatri) och kommunen samverkar.

Målgrupp som i dag står utanför arbetsmarknaden kan behöva stöd av både läkare, sjukgymnast, kurator, arbetsförmedlare, försäkringskassetjänsteman eller någon annan aktör. 5 % av landets arbetsföra befolkning bedöms vara i behov av ovanstående stöd.¹

I Norrtälje kommun bor cirka 57 500 personer varav 56 % är i arbetsför ålder 18-64 år. Av dessa 32 200 personer uppskattas därför 5 % vara i behov av samordnade insatser, vilket i sådana fall skulle innebära 1600 personer.

Insatserna för att komma tillrätta med utanförskap kan förstås variera beroende på målgrupp och fördelen med samordningsförbunden är att de kan finansiera projekt/verksamheter under längre tid. Det är relativt vanligt att projekt som har påbörjats kring en viss målgrupp har därefter integrerats i ordinarie verksamheter.

Vi diskuterar kring vilken som är målgruppen för ett framtida samordningsförbund och formulerar övergripande målgrupp som är de som har fler än två kontakter med alla berörda i ett samordningsförbund. Det kan handla om en individ som exempelvis kontakt med både Norrtälje kommun, Försäkringskassan och primärvården/psykiatri. Specifika målgrupper kan bland annat vara:

- Ungdomar som står utanför arbetsmarknaden
- Vuxna som står utanför arbetsmarknaden på grund av psykisk ohälsa
- Samarbete kring nollplacerade (d.v.s. utan sjukpenninggrundande inkomst) som i dag uppbär ekonomiskt bistånd)
- Nyanlända
- Personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning

¹ "Vad är det för vits med samordningsförbund?"

Under 2015 genomfördes en kartläggning av samverkan i Norrtälje kommun och i samband med den konstaterades att det finns tre behovsgrupper som är viktiga att samverka kring:

- 1) Personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning
- 2) Personer med samsjuklighet/dubbeldiagnos
- 3) Personer med psykisk ohälsa.

Ovanstående behovsgrupper torde vara liknande även i dagsläget (2016).

Vilka vinster skulle kunna uppnås?

Bildandet av samordningsförbundet kan medföra förbättringar av både "mjuka och hårda värden".

I traditionell myndighetsutövning ansvarar respektive aktör att tillsammans med individen upprätta en handlingsplan för att denna skall komma åter i arbetslivet/erhålla arbetsförmåga. Det innebär att kommuninvånaren (som befinner sig i ett utanförskap) kan ha deltagit i upprättandet av fyra handlingsplaner efter det att han träffat Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Norrtälje kommun och primärvården/psykiatrin.

Den dagliga samverkan kring individen skulle förändras om Norrtälje kommun ingår i ett samordningsförbund. Till stora delar handlar resonemanget om att respektive part/myndighet i dag träffar individen enskilt för att upprätta en handlingsplan. Vid etablering av samordningsförbund kan plattform skapas där individen i stället träffar samtliga aktörer vid ett och samma tillfälle och 1 (en) handlingsplan upprättas i stället för fyra stycken. Det är både tidsbesparande och fördelaktigt även ur ekonomisk synpunkt.

För den enskilde individen kan det innebära att denne slipper slussas mellan olika myndigheter. Det kan innebära att fler kommuninvånare får hjälp/stöd för att bli självförsörjande och även rehabiliteringsprocessen blir effektiviserad. Det innebär även att på strukturell nivå att samarbetet mellan myndigheter utvecklas och det blir mer typ av samarbetet mellan myndigheter utvecklas och det blir mer typ av "gränsöverskridande" samarbete. En annan vinst med samordningsförbund är andra "mjuka värden" att representanter från respektive myndighet på chefs- och handläggarnivå lär känna varandra bättre.

Ponera att kommuninvånaren deltar i verksamhet som finansieras av samordningsförbundet. Då kommer han/hon träffa samtliga myndighet vid ett och samma tillfälle och i samband med det upprättas en övergripande/gemensam handlingsplan.

Ovanstående resonemang understryker Arbetsförmedlingens inställning att gemensam handlingsplan förkortar väntetiden för individen och det innebär även en kostnadsbesparing för parterna som träffas kring individen.

Norrtälje kommun menar att via samordningsförbundet – ett mer tigt samarbete mellan myndigheter – skapar förutsättningar för att rätt person "hamnar" hos rätt myndighet. Det innebär även att sannolikheten ökar för att individen snabbare kan nå egen försörjning.

Ju fler som kommer ut i arbetslivet desto större vinster både ur ett individperspektiv, men även ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Norrtälje kommun påpekar att det kostar kommunen cirka 600 000 kronor/år om det är fyra hushåll där en person i respektive hushåll uppbär ekonomiskt bistånd. I Norrtälje kommun utbetalas det ekonomiskt bistånd till 700-900 hushåll.

Genom att delta i ett samordningsförbund innebär att det kommer till stånd ett erfarenhetsutbyte mellan kommunerna som medför att man inte behöver uppfinna hjulet på nytt. Varför inte genomföra ett liknade projekt i samtliga kommuner, vilket då gör att det når fler personer?

I sammanhanget bör det även framhävas att målgruppen för en insats kan vara så liten i en kommun att det inte kan ligga till grund för ett projekt. Via samordningsförbundet kan ett projekt/en verksamhet skapas och rikta sig till samma målgrupp som finns i samtliga kommuner. Då behöver inte kommun X bekymra sig över att målgruppen är liten – underlaget blir större om samtliga kommuner enas om insats för unga med psykisk ohälsa.

För att sammanfatta resonemanget kring vinster hänvisas till **kostnader för utanförskapet** som kan ha betydelse för hur vi även resonerar kring effekter av insatser/verksamheter som bedrivs i samordningsförbundets regi.

Forskarna Eva Nilsson Lundmark/Ingvar Nilsson redogör för utanförskapets prislappar och anger en prislapp för vad samhället tappar i produktionsvärde till följd av att den enskilde utan arbete inte bidrar till folkhushållet. De benämner kostnaden som "real kostnad" och i sammanhanget berörs kortsiktiga socioekonomiska effekter av olika sorters utanförskap.

Finansiella kostnader/år:

- Ekonomiskt bistånd = 84 000 kronor/individ
- Sjukpenning = 192 000 kronor/individ
- A-kassa = 168 000 kronor/individ

Prislappen på utanförskapet är beroende av vilken social ersättning (sjukpenning, a-kassa, ekonomiskt bistånd) individen uppbär. Det är en lågt räknad kostnad då utanförskapet också kan vara förknippat med att ett antal olika följdkomplikationer uppstår såsom exempelvis depression, missbruk eller liknande.

Nilsson Lundmark/Nilsson listar 18 stycken olika utanförskapsmönster där de finansiella kostnader ökar förstås för varje år.²

Exempel på effekter av effektiv samverkan

I ett projekt i Halmstads kommun arbetade kommunen tillsammans med Försäkringskassan och vården tillsammans med ett antal individer (225 stycken) som uppbär ekonomiskt bistånd. Dessa individer saknade sjukpenninggrundad inkomst, men hade nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom. Individerna stod således långt från arbetsmarknaden.

Innan projektstart (2011) betalades det ut 17 000 000 kronor/år i ekonomiskt bistånd till individerna. Efter genomfört projekt hade antalet individer som uppbär ekonomiskt bistånd minskat med 70 personer. En del av dessa personer har kommit ut i arbete, medan andra hade (på grund av rådande förutsättningar) blivit beviljad sjukersättning. Även Arbetsförmedlingen var delaktiga i projektet och 15 individer avslutades i projektet efter det att erhållit förvärvsarbete (oftast subventionerat) eller påbörjat studier.

Resultatet åstadkoms via ett effektivt samarbete mellan kommun – Försäkringskassan och hälso- och sjukvården. Projektet övergick till att finansieras av samordningsförbundet och arbetssättet har implementerats i ordinarie verksamhet.

Med hänsyn till ovanstående kostnadsestimering sjönk kommunens kostnader för ekonomiskt bistånd med nästan 6 miljoner kronor (84 000 kronor/år ggr 70 individer.) Beräkningen har gjorts med utgångspunkt i Nilsson Lundmark/Nilssons kalkyl.

² Eva Nilsson Lundmark/Ingvar Nilsson – "1 + 1 = 3 – Om samverkan mellan skolan och arbetsliv utifrån ett socioekonomiskt perspektiv", s 17

Organisation och styrning inom ett samordningsförbund

Styrelse för samordningsförbund

Förbundschef

Beredningsgrupp/lokal samverkansgrupp

Ledning/Styrgrupp för respektive projekt/verksamhet.

Styrelsen för ett samordningsförbund består av politiker från kommun respektive landsting. I styrelsen ingår även representanter på tjänstemannanivå från Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan.

I beredningsgruppen/den lokala samverkansgruppen är det tjänstemän som sitter.

Samordningsförbundet är en egen juridisk person med eget organisationsnummer. Efter varje år genomförs en årsredovisning (klar 1:a kvartalet) och inför varje nytt år fastställs en budget och verksamhetsplan (fastställd senast 30 november).

I arbetet med att bilda samordningsförbund är det första steget att ta fram en förbundsordning och en avsiktsförklaring för förbundet. Av avsiktsförklaringen skall det bland annat framgå vilken målgrupp samordningsförbundet bör fokuserar på.

Förbundsordningen för ett samordningsförbund skall uppfylla krav som framgår av lag (2003:1210) om finansiell samordning. Bland annat är det viktigt att förbundsordningen anger styrelsens sammansättning och om det krävs kvalificerad majoritet vid vissa beslut. Det är även viktigt att det framgår om styrelsen delegerar till förbundschef att fatta vissa beslut.

När samordningsförbundet väl har bildats är det viktigt att förbundschef samt medlemmar i styrelsen samt beredningsgrupp/-er/lokala samverkansgrupper träffas och diskuterar både värdegrund och rehabiliteringspolicy så att det inte blir en diskussionsfråga när verksamheterna/insatserna väl är igång.

Administrationn inom ett samordningsförbund?

Existerande samordningsförbund har utformat den administrativa byggnaden på olika sätt, vilket innebär att i vissa fall är det enbart en förbundschef anställd. Som regel brukar även samordningsförbunden även ha anställt processtödare och ekonom. På en del håll "upphandlas" även administrativt stöd.

Det är upp till samordningsförbunden att avgöra hur ofta förbundschefen skall träffa styrelsen och hur ofta möten sker i de lokala beredningsgrupperna. Det finns exempel på från södra länsdelen där styrelsen i ett samordningsförbund träffas varannan månad medan de lokala beredningsgrupperna träffas mer regelbundet.

Samordningsförbundet är en självständig juridisk organisation. Samordningsförbundet får inte besluta i frågor om förmåner eller rättigheter för enskilda eller vidta åtgärder i övrigt som innefattar myndighetsutövning.

Observera samordningsförbunden inte har anställd personal som arbetar i individärenden. Det innebär även att samordningsförbundet inte har arbetsgivaransvar för deltagare som arbetar inom ramen för ett projekt.

Ekonomi

Lagen om finansiell samordning fastställer hur mycket varje ingående myndighet ska bidra med till samordningsförbundets budget. Försäkringskassan står för statens andel. Den myndighet som avsätter minst medel sätter nivå för medel för övriga myndigheter. Staten har för landets samordningsförbund avsatt 330 miljoner kronor som varje år fördelas till landets samordningsförbund.

I sammanhanget hänvisas till samordningsförbunden som finns i södra länet där flera förbund består av två eller flera kommuner som har gått ihop i ett förbund. Huddinge, Botkyrka och Salem har nyligen slagits ihop till ett samordningsförbund, vilket medfört en större "ekonomisk kostym", men minskad "administrativ kostym". Detta ger en större budget med större andel som kan gå till insatser, men också ett större underlag för insatser.

Medlen ska hanteras på samma sätt som en förvaltning. Årsredovisningar ska göras som ska godkännas med ansvarsfrihet för styrelsen av respektive ägare. Styrelsen ska ha regelbundna redovisningar. Ett separat organisationsnummer ska finnas.

Om kommunen hanterar ekonomin så är det viktigt att samordningsförbundet budget och redovisning hålls skild från kommunens.

Övrigt

Finns annat samordningsförbund som kan tjäna som gott exempel och vad har det förbundet uppnått?

I samband med att lagen om finansiell samordning firade fyra år (2008) genomförde Statskontoret en utvärdering av effekterna av att samordningsförbund har startats.

Av utvärderingen framgick bland annat att majoriteten av deltagarna uppbär försörjningsstöd från kommunen och det är även relativt vanligt med ersättning från Försäkringskassan. Psykisk ohälsa dominerar som funktionsnedsättning och i de allra flesta fall är det unga med kort utbildning som kommer ifråga för insatser via samordningsförbundet. Majoriteten (cirka 57 %) är kvinnor. Det konstateras bland annat att insatserna/projekten har varit bra för enskilda individer.

Av utvärderingen framgår även att individernas egenförsörjning ökar efter deltagande i insatser som finansierats av samordningsförbundet.. Beroendet av offentlig försörjning tycks också avta, vilket främst yttrar sig i ett minskat behov av försörjningsstöd.

Utvärderingen visade även på att få förbund vidtar åtgärder för att främja jämställdhet och integration, vilket torde vara en viktig fråga då ett nytt samordningsförbund startas.³

Försäkringskassan har i ett svar på regeringsuppdrag yttrat sig kring ”uppföljning av finansiell samordning”. Av redovisning framgår att den finansiella samordningen genom samordningsförbund är en frivillig form av lokal samverkan mellan Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, en eller flera kommuner och ett eller flera landsting. Förbunden finansierar insatser som komplement till myndigheternas ordinarie verksamheter/insatser. Merparten av insatserna, 66 %, avser rehabiliteringsinsatser till individerna och övriga insatser är av strukturell karaktär för att förbättra samverkan mellan myndigheterna.

Av svaret på regeringsuppdraget framgår även att över hälften av deltagarna i de individinriktade insatserna är under 30 år och drygt 31 procent av dessa insatser har unga som specifik målgrupp. Det anses vara positivt att andelen unga har ökat då de behöver extra stöd för att underlätta inträde på arbetsmarknaden.

Av svaret framgår dessutom att 8600 personer har avslutat en insats under 2013. Av dessa arbetade eller studerade 31 procent i någon omfattning direkt efter insatsen, vilket är positivt då individerna har ökat sin arbetskapacitet och tagit steg mot att bli självförsörjande.⁴

³ ”Fyra år med Finsam” (2008) Statskontorets utvärdering av lagen om finansiell samordning som instiftades 2004.

⁴ ”Uppföljning av finansiell samordning” – redovisning enligt Försäkringskassans regleringsbrev 2013

Enskilda samordningsförbund har utvärderat sina insatser och ett av dem är samordningsförbundet Östra Södertörn som under årens lopp genomfört ett antal projekt.

Ett av dem var ett ungdomsprojekt vid namn Grenverket Östra Södertörn. Projektet riktade in sig på unga som varken arbetar eller studerar och som har en diffus och/eller komplex problematik. Få av deltagarna hade avslutat gymnasieskolan och en hel del hade redan hoppat av i grundskolan eller avslutat grundskolan utan behörighet till gymnasiet. Därtill uppmärksammades att de ofta hade andra problem som t.ex. läs- och skrivsvårigheter, en komplicerad social situation, outredda funktionsnedsättningar, social fobier etc.

Under perioden november 2009 - december 2011 hade projektet 1 726 inskrivna deltagare och avslutat 1 166 av dem. Av de som avslutades gick 53 % till arbete eller studier. Målsättningen inom projektet var att 45 procent skulle komma ut i arbete eller studier efter avslutat deltagande. Det innebär att målsättningen infriades med marginal. Två av delprojekten har till och med haft så hög andel som 60 % till arbete eller studier.

Risker/utmaningar med ett samordningsförbund?

I samband med förstudien är det även viktigt att lyfta upp risker/utmaningar med ett samordningsförbund. Det kan ta lång tid att få igång ett samordningsförbund men även att få igång verksamhet.

Det finns ju också en begränsad peng att göra verksamhet av efter kostnad för administration, vilket innebär att det är sällsynt att ett samordningsförbund enbart består av en kommun. Vanligast är att ett samordningsförbund består av två eller flera kommuner. I sammanhanget kan nämnas på samordningsförbundet i Södermanland (RAR) och samordningsförbundet i Uppsala län som båda är exempel på där förbundet består av (nästan) samtliga kommuner i länet. Undantaget är Knivsta kommun som inte ingår i samordningsförbund.

Ett annat frågetecken är att kommunen som ingående part i ett samordningsförbund behöver prioritera bort lokal verksamhet för att finansiera ett samordningsförbund och insatser som kan komma därifrån? Utifrån ett kommunekonomiskt perspektiv? Kan det vara värt det eller tänker vi i kommunen att vi vill komplettera med ett samordningsförbund?

Statskontoret publicerade 2008 rapporten Fyra år med Finsam⁵, vilket är en utvärdering av den lagen om finansiell samordning som möjliggjort etableringen av samordningsförbund.

Av Statskontorets utvärdering framgår att konstruktionen (FINSAM) fungerar väl och att det inte fanns något behov av att förändra lagstiftningen. Statskontoret anser att det är en fördel att institutionella och finansiella frågor inte behöver diskuteras när samordningsförbund startas

⁵ "Fyra år med Finsam" (2008) Statskontorets utvärdering av lagen om finansiell samordning som instiftades 2004.

och drivs utan förbunden kan fokusera på att finansiera insatser för individer som behöver samordnad rehabilitering. Statskontoret anser även att fördelarna med att parternas finansieringsandelar är fastställda i lagstiftning väger tyngre än nackdelarna, vilket innebär att det undviks en förhandlingssituation där parternas egenintresse snarare än rehabilitering, riskerar att hamna i fokus.⁶

Av rapporten framgår att administrationskostnaderna är höga, men avtagande. Skälet är att det krävs förberedelser innan man kan påbörja finansiering av verksamhet för personer med rehabiliteringsbehov. De administrativa kostnaderna avtar dock i takt med att verksamhet startar. Av rapporten framgår dessutom att det finns gränsdragningsproblem, vilket innebär att det finns risk för att samordningsförbunden finansierar verksamhet som ordinarie verksamhet borde finansiera. Vid tidpunkten för rapporten (2008) hade Statskontoret inte uppmärksammat några tydliga tecken på övervältring av kostnader, men det bedömdes då som viktigt att frågan följs upp i framtiden.

För att förhindra kostnadsövervältringar hade flera förbund vid den tidpunkten fastställt kriterier för vilken verksamhet förbunden ska finansiera. Statskontoret menade att alla samordningsförbund bör fastställa riktlinjer för vilken verksamhet som förbundet ska finansiera.⁷

Ett annat dilemma att alla förbund inte förbrukar sin budget. Att inte utnyttja hela sin budget var mer vanligt bland mer nystartade förbund än för etablerade förbund. Av rapporten framgick att det är olämpligt att förbund samlar på sig stora egna tillgångar som inte används för insatser under avsedd period. Att medel sparas och förs över till andra verksamhetsår innebär att medel för rehabilitering låses utan att rehabilitering kommer medborgare till del under den period som medlen avser.

Av rapporten framgår även att det är viktigt att definiera målgrupp för förbundens insatser/verksamheter. Enligt Statskontorets uppfattning kommer målgruppen för FINSAM bli alltför omfattande om samtliga med behov av rehabiliteringsinsatser ska inkluderas.⁸

Medlemsavgift

Har undersökt frågan i förhållande till om Norrtälje kommun skulle ingå i samordningsförbundet Södra Roslagen.

⁶ Fyra år med FINSAM, 2008, sid 9

⁷ Fyra år med FINSAM, 2008, sid 94

⁸ Fyra år med FINSAM, 2008, sid 96

Har varit i kontakt med Sophia Dahlgren, förbundschef, som informerat om att medlemsavgiften skulle kunna uppgå till 270 000 kr +/- 30 000 för Norrtälje kommun.

Medlemsavgiften grundas på om förbundet behåller liknande verksamhet som i dag. Det kan alltid bli högre medlemsavgift om styrelsen/ägarna beslutar om utvidgad verksamhet.

Sophia Dahlgren uppskattar att det skulle innebära cirka 300 000 kronor för Kommunalförbundet Norrtälje (Tiohundra). Det är beroende av om Stockholms läns landsting tar kostnaden eller inte.

Kommunalförbundet och förbundsfrågan

Inledningsvis bör det konstateras att den hälso- och sjukvård som Stockholms läns landsting bedriver i Norrtälje har överförts till Kommunalförbundet Sjukvård och Omsorg i Norrtälje (KSON).

Frågan har uppstått huruvida ett kommunalförbund kan vara medlem i ett samordningsförbund. För att få svar på frågan har Staffan Wikell, förbundsjurist, Sveriges kommuner och landsting samt Christer Hjert, chefsjurist Norrtälje kommun, konsulterats.

Av lagen om finansiell samordning (12 §) framgår att ledamöter och ersättare i förbundsstyrelsen utses av kommun- och landstingsfullmäktige. För att kunna bli vald som ledamot i förbund krävs att man även är ledamot i kommun- alt. landstingsfullmäktige.

Det framgår även att de regler som avser medlemskap i samordningsförbundet är tämligen formella, men avser egentligen bara det formella medlemskapet i förbundet såsom beredningsansvaret, ansvaret att utse ledamöter i styrelsen samt att delta i formella beslut.

Att den huvudsakliga landstingsverksamheten och en stor del av omsorgsverksamheten i Norrtälje bedrivs i KSON anser Christer Hjert, chefsjurist, Norrtälje kommun, inte bör spela någon roll. Hjert påpekar även att Norrtälje och dess invånare behandlas på samma sätt som övriga kommuner och dess invånare.

Skillnaden som uppkommer är att KSON inte kan delta i formella styrelsebeslut i samordningsförbundet. Det finns dock inget som förhindrar att KSON har någon representant som är adjungerad i styrelsen och får en rätt att närvara och dela i överläggningar, men inte i de formella besluten.

Hjert påpekar att om KSON bara kan få en insynsplats spelar inte så stor roll eftersom Stockholms läns landsting måste vara representerade i samordningsförbundets styrelse, vilket framgår av 10 § lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser.

I sammanhanget diskuteras medlemsavgiften till samordningsförbundet. I formell mening är det kommunen respektive landstinget som ska betala medlemsavgiften till samordningsförbundets verksamhet och det är i enlighet med 5 § lagen (2003:1210) om finansiell samordning.

Hjert påpekar Om Norrtälje kommun och/eller Stockholms läns landsting anser att kostnaden skall belöpa på KSON kan dessa i sådana fall faktureras KSON eller hanteras i den medelstilleddelning kommunen årligen gör till dem.

Hur kan en realistisk tidsplan se ut?

Ingångsvärdet i denna förstudie är att Norrtälje kommun bör ingå i samordningsförbundet Södra Roslagen.

För närvarande ingår Täby kommun och Österåkers kommun i samordningsförbundet Södra Roslagen, men ytterligare kommuner är på ingång såsom ev. Vallentuna kommun och Vaxholm kommun.

Vid kontakt med Sophia Dahlgren, förbundschef, samordningsförbundet Södra Roslagen är det först möjligt för Norrtälje kommun att ingå i samordningsförbundet fr.o.m. 1 januari 2018. Det innebär att samordningsförbundet tidigast kan börja finansiera insatser (med deltagande av Norrtäljebor) från och med januari 2018.

Arbetsgruppens medlemmar:

- Jan Blomqvist, enhetschef, vuxenpsykiatri, Tiohundra AB
- Fatmanur Dinler, enhetschef LSS och socialpsykiatri, Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje
- Ulrika Elg, arbetsförmedlare, Arbetsförmedlingen i Norrtälje
- Kjell-Åke Gårdh, samverkansansvarig, Försäkringskassan (Stockholms län norr)
- Silvija Mujakovic, enhetschef försörjningsstöd, Socialkontoret, Norrtälje kommun

Bilaga 1:

Perspektiv på psykisk ohälsa samt utanförskap (arbetslösa/nyanlända/sjukskrivna) respektive insatser från kommunens sida.

Arbetsförmedlingen

- Antalet Unga som varken arbetar eller studerar
- Antalet arbetslösa i Norrtälje kommun
- Antalet nyanlända som uppbär etableringsersättning och deltar i etableringsprocessen

Försäkringskassan

- Antalet ungdomar som uppbär aktivitetsersättning – utveckling

Månad	Kön Åldersklass	Samtliga	Kvinna	Man
2016-11	19 år	21	7	14
2016-11	20-24 år	201	105	96
2016-11	25-29 år	138	74	64
2016-11	Summa	360	186	174

Månad	Kön Åldersklass	Samtliga	Kvinna	Man
2015-11	19 år	26	15	11
2015-11	20-24 år	199	106	93
2015-11	25-29 år	117	65	52
2015-11	Summa	342	186	156

Månad	Kön Åldersklass	Samtliga	Kvinna	Man
2014-11	19 år	26	15	11
2014-11	20-24 år	160	91	69
2014-11	25-29 år	111	61	50
2014-11	Summa	297	167	130

- Antalet sjukskrivna i Norrtälje kommun som är mellan 16-64 år: 1324 individer

LSS/Socialpsykiatri, Kommunalförbundet sjukvård och omsorg

- 32 personer inom socialpsykiatri bor i särskilt boende.
- 30 personer inom socialpsykiatri har insatsen kontaktperson.
- 124 personer inom socialpsykiatri har insatsen boendestöd.

Försörjningsstöd, Norrtälje kommun

Antalet beslut som har tagits under oktober med kod "sjukskrivna med läkarintyg utan sjukpenning" uppskattas 160.

Det finns en grupp till som försörjningsstöd kodar "arbetshinder sociala skäl" på 187 personer och det är där som det behövs mest samverkan. Det handlar om en blandning av ohälsa, sociala problem, arbetslöshet och ibland missbruk.

Vuxenpsykiatri/Tiohundra AB

Vuxenpsykiatri:

- Psykos - 232 patienter
- Affektiva - 126 patienter
- Patienter med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning under behandling: 504 patienter
- Allmänpsykiatri: 904 patienter

Unga vuxna - 218 stycken

Aktuella i åldrarna 16-34 år. Fördelas enligt följande:

• Mellan 15 år och 20 år:	95 ungdomar
• Mellan 21 år och 25 år:	115 ungdomar
• Mellan 26 år och 34 år	8 ungdomar

Bilaga 2: Frågor att besvara – frågan om samordningsförbund

Målgrupp/Målgrupper

1. Vilken inställning till samordningsförbund bedöms ingående aktörer ha?
2. Vilka aktörer behöver samverka och varför?
3. Vilken är målgruppen för ett framtida samordningsförbundet?
4. Vilka är problemen idag för målgruppen vad gäller insatser från det allmänna?
5. Vilka vinster skulle kunna uppnås?
6. Framtagande av relevant statistik med hänsyn "målgruppsdiskussionen"
 - Unga som varken arbetar eller studerar + antalet ungdomar som uppbär aktivitetsersättning
 - Ekonomiskt bistånd – nollplacerade – saknar sjukpenninggrundad inkomst och har nedsatt arbetsförmåga på grund av fysisk alternativt psykisk funktionsnedsättning
 - Antalet arbetslösa i Norrtälje kommun 16-64 år
 - Antalet sjukskrivna i Norrtälje kommun som är mellan 16-64 år
 - Antalet nyanlända som deltar i etableringen

Organisation – svaren kommer utgå mycket från "handbok för finansiell samordning"

7. Hur skulle samverkan kunna se ut i det dagliga arbete (kan t ex åskådliggöras genom att sätta individen i fokus och vad det förändrade arbetssättet leder till vad gäller vilka stödinsatser som sätts in och när i processen)?
8. Vilken organisation och styrning krävs för samverkan?
9. Hur ser den "administrativa byggnaden" ut inom ett samordningsförbund?
10. Har samordningsförbundet anställd personal som arbetar i projektet (d.v.s som projektmedarbetare)?

Ekonomi

11. Vilken ekonomisk omfattning – årlig budget - bedöms behövas för samverkan (överslagsmässigt).
12. Hur ser den löpande finansieringen ut av samordningsförbundets verksamhet?
13. Önskemål om att arbetsgruppen tar kontakt med SLL för att utreda Kommunalförbundets finansiering i samband med frågan att ingå i samordningsförbund Södra Roslagen.

Övrigt:

14. Finns annat samordningsförbund som kan tjäna som gott exempel och vad har det förbundet uppnått?
15. Hur kan en realistisk tidsplan se ut?